

příloha
divadelních
novin

VELKÝ ROZHOVOR
S DAVIDEM VÁVROU

Když nemám modrou, maluju červenou

V altánu na zahradě svého domu v tričku s rokem svého narození a čtyřmi sgt. pepperovskými brouky – Lennonem, Havlem, Šteindlerem a Kubišovou FOTO VIKTOR KRONBAUER

VELKÝ ROZHOVOR
S DAVIDEM VÁVROU

Když nemám modrou, maluju červenou

V altánu na zahradě svého domu v tričku s rokem svého narození a čtyřmi sgt. pepperovskými brouky – Lennonem, Havlem, Šteindlerem a Kubišovou FOTO VIKTOR KRONBAUER

VLADIMÍR HULEC

S architektem, hercem, spisovatelem, v roce 1971 (ve čtrnácti letech) spolu se stejně starým spolužákem (ze stejného ročníku, ale jiné třídy) základní školy Milanem Šteindlerem zakladatelem divadla Sklep Davidem Vávrou (nar. 9. března 1957), patriotem branické Dobešky, se známe od konce sedmdesátých let. On součást divého, třeskutě groteskního Sklepa a blackoutově kroutivé pantomimické Mimozy a později – dodnes – jedna z ústředních postav Pražské 5, já tehdy člen Studia pohybového divadla Niny Vangeli, čerpajícího z úplně jiné poetiky, jiných, temných divadelních zřídels a životních postojů. Setkávali jsme se na divadelních scénách Braníka – na Dobešce, v Branickém divadle pantomimy, na Rampě (dnes Duncan Centre) – či v místních putykách a vedli spolu neustálý rozhovor či spor, jak žít a tvořit v normalizačních dobách temna, které jsme jako generace zdědili a na nichž jsme neměli žádný podíl. Vždy se mi s ním mluvilo a diskutovalo dobře, všechny – poetikou velmi rozdílné – soubory Pražské 5 jsem obdivoval, jejich inscenace si jako divák užíval (sranda při nich byla obrovská), s mnoha jejich protagonisty se sblížil. Ostatně několik členů našeho souboru do Pražské 5 konvertovalo. A máme se – troufám si říct – rádi nadále. Respektujeme se a náš dialog pokračuje. Už ale v rovinách úvah, poznání dějinných zvrátů a vzájemného pochopení.

**S babičkou
a maminkou
na zahradě
jejich domu
(1960)** FOTO
RODINNÝ ARCHIV
DAVIDA VÁVRY

**První cesta do
školy (září 1963)**

FOTO RODINNÝ
ARCHIV DAVIDA
VÁVRY

Kubistická diagonála
FOTO ARCHIV DAVIDA VÁVRY

Rodinné radosti i trampoty (1997)
FOTO RODINNÝ ARCHIV DAVIDA VÁVRY

Jednou z průběžných etap našeho setkávání je i tento rozhovor, který začal loni před Vánoci, pokračoval kolem Velikonoc a pak na jaře na několika místech Prahy – v kavárnách, u Vávru na zahradě či na fotbalovém plácku, kde dodnes hraje se Sklepovskými Sršány – až do posledních chvil uzávěrky tohoto čísla, kdy Vávra seděl v hotelu u Ženevského jezera, kde natáčel nový díl šumné architektury, a já s ním po telefonu výsledné znění dokončoval. Diskutovali jsme, přeli se, text pilovali.

Když nemám modrou, maluju červenou, citoval Vávra Picassa, když jsme si nevěděli rady a aby zdůraznil, že vždy je možné směřovat k cíli, vždy existuje řešení. Naše povídání má tak mnohá zákoutí a odbočky, výstřely tam a zase jím, jsou v něm i vynechané pasáže, protože na ně nebylo místo, a rád bych je někdy doplnil. Je živým otiskem toho, jaký David Vávra je. Stále aktivní, nezachytitelný, laskavý, ale i důsledný, divoký, žijící s plným nasazením. Dnes už v mnoha ohledech vyklidněný sršáň nejsršanovitější.

SVĚTLA NA KONCI TUNELU

Jsmem ve věku, kdy se už nevymýšlejí vize do daleké budoucnosti, ale spíš se uvažuje o posledních věcech člověka...

Aniž bys takhle začal, tak jsem ti chtěl na úvod našeho setkávání říct, že důležité okamžiky života jsem měl a mám vždy ze smrti, s konečností spojené. Je v nich jak zrození, tak ukřižování, jak život, tak smrt. Dokonce loni jsem dostal vánočenku, na které z kolíčky vyrůstá Kristus

na kříži – jednota zrození a oběti. Já přesně tak vnímám život. I když si to řada lidí nepřipouští a jenom se tak raduje a dávají si dárečky, vždycky jsou v těch chvílích přítomné i rány z Golgoty. Stejně jako je v ukřižování ukryta i radost z narození. To je pro mne to vykoupení a věčnost, o kterých jsi začal.

Ty jsi byl nedávno dost nemocný a možná jsi do toho tunelu za světlem vstoupil...

No, tunel to nebyl. Nebyl jsem v bezvědomí, že bych se probudil po týdnu...

Už to budou tři roky. Ráno jsem se probudil a nemohl jsem hýbat rukama, což je veliký poznání, a takový dva dny jsem měl chvíle jakési životní deziluze, ztráty víry možná. Víry, že to člověk překoná... Bylo to tak nečekané, že i když si člověk říká, že na všechny chvíle života je připraven – aspoň já to tak fanfarónsky říkal... – tak není. Člověk nikdy, nikdy neví, co to smrt je, a nikdy na ni není připraven. I když s ní může být určitým intelektuálním způsobem srovnanej, když přijde ta konkrétní situace, není. A kurva chceš žít!

Ale asi během dvou dnů se tohle zlomilo. Já navíc měl zánět mozkových blan, takže šílený bolesti hlavy. A to teda jo! Ale začal jsem si zcela racionálně uvědomovat, že se musím svojí vůlí z toho dostat. A že to zdravotnictví, který je úžasný a který za těch třicet let po bolševikovi udělalo obrovský pokrok a za který dáváme strašlivě málo peněz, což si možná ani tak neuvědomujeme, tak že díky tomu zdravotnictví a vlastní vůli a možná taky lásky bližních se člověk z toho dostane.

A pak už to jelo. Pak už jsem jenom stoupal stupínek po stupínku. A na konci jsem kamarádům říkal: *Nelituj, závid'.*

Bylo v tom veliký uvědomění si věcí, co člověk dělal špatně, a těch, kterým se člověk nemusí v životě věnovat. Například vůbec ne zlobě, i když to jde těžko. Aby člověk zapomínal na lidi, co ho štvou...

Vybavíš si, o čem jsi přemýšlel?

Že bych se rád vyvarovával chyb, které jsem dělal, které byly dané třeba i množstvím různých činností, které chatrnou stránku lidského těla unavovaly. Třeba jsem hodně hrál, nebyl jsem doma, nezažíval jsem ty krásné okamžiky v rodině. Nebo zažíval, ale ne tolik, kolik bych mohl. A moje vytížení bylo příliš velké, takže teď hraju ve Sklepe jen jednou za měsíc a jenom v Praze. Už nemám na to, jezdit do Ostravy nebo někam a vracet se ve tři ráno. To už prostě není možný. A ani mě to už netěší. Nebo netěšilo by...

Takhle se na to jedno představení nesmírně těším. Mám ho jako zážitek, užiju si ho. A když už někam jedu, třeba tam mám přednášku, tak tam spím a poznávám místní kraj. Jedu tam s manželkou a užiju si to. To dřív takhle nebylo.

POŽEHNANÉ NÁHODY

Tvoje rodina se objevovala v Šumných městech, kde ses s ní na začátku dílu loučil a na konci se domů vracel...

To někdy byla moje rodina, někdy to byly Lipusovy děti (režisér seriálu – pozn. red.) a někdy jiné. Většinou si diváci myslí, že jsou to stále jedny

a tytéž děti, ale nejsou. Seriál trval patnáct let, takže by ke konci musely být už děsně velké, vždyť v prvním díle bylo těm nejstarším kolem sedmi a já se s nimi vždycky loučil jako s malými. Moje děti tam hrály asi v pěti dílech. A byl to pro mne zvláštní pocit, že vlastně opouštím své děti, jdu někam trajdat a dám je do svěřenectví třeba Hanče nebo Vrbaty, a pak se s nimi večer zase potkám. Ale Radovan Lipus, který napsal scénář Šumné Ostravy s představou, že to bude jen tento jeden hravý reportážní dokument, vlastně předpřipravil dramaturgický systém. Napsal, že tam budou děti, pak číšník, navštíví se kavárna, kostel, vila... A tenhle první scénář zůstal plných šedesát šest šumných dílů. To bylo neuvěřitelné.

Šumná města ti možná změnila život. Stal ses populárním vykladačem moderní architektury.

Mě tyhle požehnané náhody provázejí celý život a vlastně se staly tvůrčími kameny celého mého bytí a živo-bytí. Nikdo nemohl vědět, že když ve čtrnácti vlezeme s Milanem Šteindlerem na kredenc a zahrajeme tam divadlo jako zábavu pro pár kamarádů, že je to úvodní díl, že to zůstane dalších padesát dva let a že se budeme mít stále rádi. I s tím Radovanem se máme stále rádi a je to již přes sto dílů. Šedesát šest v Čechách a dalších padesát čtyři v zahraničí. A v současné době natáčíme dalších pět dílů šumných stopování po Švýcarsku. Takže to byly krásné náhody, které mě v životě nasměrovaly.

Řadu lidí potkávají podobné náhody, ale situace ve společnosti, většinou nějaké konkrétní blbec, jim je často všechny sebere.

My jsme měli chabého, lehce identifikovatelného nepřítele, a protože jsme nebyli stateční jako Václav Havel, tak jsme neseděli v kriminále, ale jenom si dělali ve sklepe a pak na různých jevištích srandu z - ve fialových sacích sedících – okresních tajemníků.

HANIČKA PÍSNIČKA

V roce 1989 jste se ale projevíli i odvážně. Na Dobešce po vaší Besídce se podepisoval manifest Několik vět. Podepsala je tam tehdy i slavná zpěvačka Hana Zagorová...

Když Václav Havel sepsal Několik vět, tak se vlastně dlouho nic nedělo, ale když ve Sklepe po představení, kde anonymně vystoupila i Hanka Zagorová, je podepsalo několik slavných lidí, strhla se mela.

Jak se stalo, že česká pop-star stála na jevišti Dobešky po boku mimo oficiální pop-struktury působícího Sklepa?

Ona nás někde viděla a chtěla, abychom s ní vystoupili na jejím koncertě. A my jí na to řekli: *Ne. Vystoupíte vy s náma.* A ona opravdu na naši Besídku na Dobešku přišla a vystoupila. Měli jsme tam scénku v baru a ona do ní vystoupila, zazpívala jednu píseň, bez představení se, a zase odešla. A pan Boháč, dnes majitel a provozovatel restaurace Besídka ve Slavonicích, se na to díval v sálu a nahlas řekl: *Lenka Vychodilová ale umí tu Zagorku krásně imitovat!* Ty lidi vůbec netušili, o koho šlo. Ale pak jim to došlo. Všichni vstávali a tleskali. Tím, že to bylo bez jejího uvedení, to bylo daleko silnější. Byl to sakra dobrý zážitek. Pro každého, i pro

Vám věřím... Zleva Monika Načeva, Milan Šteindler, David Vávra, Petr Kouček, Tomáš Hanák a Jan Slovák v představení *Mlýny* (1991) FOTO DUŠAN DOSTÁL

David Vávru i mnohé další z Pražské 5 jistě poznáte... Na schodech Junior klubu Na Chmelnici při přípravách společného projektu *Pražské 5 Mimoskříd chmelový aneb Bludiště* (leden 1986) FOTO ARCHIV NAKLADATELSTVÍ PRAŽSKÁ SCÉNA

Světě, třes se... S Milanem Šteindlerem (sedmdesátá léta) FOTO ARCHIV DAVIDA VÁVRY

Böhmen ist mein Heimatland... Vávra/Šteindler: *Alles Gute* (Česká soda, ČT 1993–1997) FOTO ARCHIV ČT

Divadlo Sklep, to je především kamarádství... S Tomášem Hanákem (osmdesátá léta) FOTO ARCHIV DAVIDA VÁVRY

ni. V tom rozpoložení pak podepsala Několik vět. Ondřej Trojan chodil po sále i zákulisím a každému je k podpisu podsouval. Byl tam i Wabi Daněk, kterej zahrál u umělého táboráku Rosu na kolejkách a taky podepsal. Ten večer jsme tak zažili několik literárně-společenských vítězství. Jak rád s nadsázkou říkám: *Tenkrát padnul komunismus.*

Pár týdnů poté měl šéf komunistů Miloš Jakeš svůj proslulý projev v Červeném Hrádku o tom, že Zagořová je sice „milá holka“, ale nevěděla, co podepsala...

Ona v ten večer opravdu úplně nevěděla, co podepsala, jen to tak tušila. Ale pak se asi po dvou nebo třech dnech se mnou sešla, znova si Několik vět přečetla, a když jí bolševici nabídli, že podpis může odvolat, neodvolala jej. Hanička-písníčka najednou bolševikovi zasekla ránu, kterou nečekal a se kterou si nevěděl rady. Do té doby normalizaci v podstatě legitimizovala, protože zpívala bezkonfliktní věci a kritizovala nebo pojmenovávala jen takové ty normální omyly společnosti a mezilidských vztahů. Ale do těžkého společenského konfliktu nikdy nezasáhla. Ani to nebylo myslím v její nátuře. Až tehdy se z ní stala opravdová hvězda. Dobrý, Hanka! Posílám polibek.

DIVADLO JAKO TOTÁLNÍ SVOBODA

Jak jsi vysvětloval tu dobu a sebe v ní svým dětem?

Že jsme nebyli stateční jako Havel, ale přesto jsme se snažili jít do toho lisu kolem vždy v takové míře, jak se nás to dotýkalo. Prostě jsme s nima

chlastat nechodili. Milan Šteindler byl na několika výleších a pak vždycky říkal: *Byl jsem na výlechu, pozor, dneska se budu mírnit.* Načež si dal pár panáků a zase to rozjel.

Některý věci, který jsme dělali, byly tak drsný, že kdybychom je říkali jinde, tak za to možná budeme sedět. Ale my jsme věděli o fízlech, co na nás choděj, a byli jsme vůči nim obezřetní.

Byly to neuvěřitelné typy... Třeba pán v šedivém saku, který seděl vždycky v první řadě, to byl čistokrevnej komisař Bretschneider ze Švejka. Několikrát nám po někom vzkázal, že to bylo za hranou, ale že nám dává ještě čas do příště. Chtěl jsem nedávno v archivu StB najít složku Sklep, ale buď ji někdo skartoval, nebo zatím není zpracovaná.

Tedy jste si kolem sebe vytvářeli svobodný prostor a ten jste se snažili za každou cenu uchránit před okolním – šedivým, normalizačním – světem...

Ten „náš“ svět – to mi došlo až později – byl svobodnej tím, že tam bylo povolený všechno, což ne každý bral nebo tomu rozuměl. Vy jste s Ninou Vangeli byli daleko přísnější, jak v přístupu a postojích, tak v divadelním výrazu, který jste si důsledně budovali. Naším divadelním výrazem ale byla totální svoboda. A když někdo řekl, že se něco nesmí – jako například nedávno zesnulý Ivan Vyskočil, když řekl, že pes a dítě na jevišti nepatří –, v nejbližším představení jsme na jevišti měli psa i dítě.

Možná toto byla naše revolta. Lidi přišli a viděli, že tam hrajou naše manželky, že se někdo svlíká, že diváci

vtrhnou na pódium... A najednou u nás zažili jakousi katarzi svobody, vklíněnou do tehdejších strašlivě úzkých mantinelů života.

My i oni jsme v těch okamžicích zažívali jakási „nadýchnutí svobody“. Ale to jsme v těch chvílích vůbec neřešili, vůbec jsme to neměli v programu. Naším programem byla zábava teď a tady a hned a na hraně. Hrát na hraně, ke které až je možný dojít.

Kde jste tu hranu, za kterou jste nešli, měli?

Tu nám dávala naše vlastní soudnost. Nebo různý udání, který přicházely z míst, kde jsme hráli a kde nás občas zakázali.

Jak jste takové zakazy řešili?

Když nás třeba zakázali v Kostelci nad Orlicí, tak jsme v domluvený termín do toho kulturáku odjeli a i s diváky přešli do místní tělocvičny, kde jsme pak hráli. Nebylo tam žádné zázemí a do míst, kde bylo jeviště, vedla jen okna přímo z trávníku kolem budovy. Tak jsme se připravovali venku a těmi okny lezli dovnitř. Takže to, že to bylo zakázaný, bylo nakonec i pro nás přínosem. Získali jsme úplně novou zkušenost, což bylo fantastický. Následoval euforický celonoční večírek a já ráno nasedl na kolo – chtěl jsem ten alkoholismus něčím překonat – a rozhodl se jet těch asi sto třicet kilometrů do Liberce. Ujel jsem asi necelou stovku a úplně jsem se zhroutil. Dal jsem si nějaký tyčinky a pomalu šlapal. A u Hodkovic mě předjela bába s nůši na zádech jedoucí na těžkém starém kole, co se mu říkalo Ukrajina. A já měl kolo s házendou a tý bábě s nůši jsem vůbec nestačil.

Takže se ti divadlo propojilo se soukromým zážitkem.

Tak to ve Sklepu máme. Naše divadlo začíná nastoupením v Praze, pokračuje dojezdem na místo a hraním a končí návratem. A že se možná naše energie občas na jevišti nepotká, to je holt smůla, to se stává. Pro mě je důležitý prožít s maximální možnou energií všech dvacet čtyři hodin denně. Někdy to, co se dělo před představením nebo po něm, je zajímavější, než to na jevišti. Někdy se to na jevišti potká, někdy ne. I když to bylo nebo je občas trapný, mně to vůbec nevadí. Důležitý je jít do všeho s maximální energií, žít s absolutním nasazením.

V době, o které se bavíme, jste byli amatéři. Ale něčím živit jste se museli...

Já chodil normálně do práce. Byl jsem zaměstnaný v jednom architektonickém družstvu, ale nic z projektů, na kterých jsem pracoval, se nezrealizovalo.

SKLEPÁCTVÍ JE SKLEPÁCTVÍ

Vy jste se Sklepem používali – a stále máte – dost drsný humor. Dnes by se řeklo, že až nepříjemně nekorektní...

Servítky jsme si nikdy nebrali. Zvláště když nám bylo kolem dvaceti. Jednou jsme dokonce – bylo to v Pardubicích na vysokoškolských kolejkách – tančili s Kornovou uříznutou nohou. On měl tehdy nějaký těžkej karambol s autem a rozkřiklo se, že přišel o nohu. Jak jsme se to dozvěděli, tak ten večer na jeviště vstoupil Milan Šteindler a řekl, že je Kornův bratr, že se té nehody zúčastnil a že tu Kornovu nohu má s sebou... A vytáhl protézu. My mu ji

vzali a tančili s ní. Že jako ta noha tančit umí, my ne, a tak ať nás to naučí...

Když na to teď myslím, tak kdyby to tehdy byla pravda a Korn o tu nohu přišel doopravdy, bylo by to hodně drsný. Nám to ale vůbec nedocházelo, že je to možná nemravný. A to je právě to, co mě na divadle baví. Jsem přesvědčený, že humor, který se dělá s neznalostí a s otevřeným srdcem, může být až takhle cynický. Když se člověk stydí, tak ať jde od toho. Ale když to napere beze všech skrupulí, je to vono!

Takhle uvažovali a pracovali britští Monty Python...

My jsme je tehdy vůbec neznali. Až mnohem později jsme se o nich dozvěděli a zjistili, že i černej humor a cynismus, který nám byl často vyčítáný, jsou legitimní. Když jeden z Pythonů umřel, vzali jeho urnu na jeviště, ta jim tam spadla a vysypala se. A přišla uklízečka, přinesla vysavač a ten popel vyluxovala. A to je paráda. To je, o čem se bavíme. I těm nejbolestnějších chvílím života je možné se postavit humorem. Když někoho násilí nebo smrt nebo cokoli pohltí a on je z toho trdnomyšnej, tak ty chvíle daleko hůř překonává, než když si z nich udělá srandu a rozčísne je.

TOUHA SKOČIT ZE SKÁLY

Opět jsme u smrti. My jsme s Ninou Vangeli měli inscenaci Bardo Thödol, ve které jsme diskutovali s diváky, zda máme právo na sebevraždu, nebo ne... Jak jsi na tom ty?

Já myslím, že ne. Ale samozřejmě nikomu nevidíš do hlavy a nikomu nevidíš do jeho duševních pochodů.

Pro mě je důležitý prožít s maximální možnou energií všech dvacet čtyři hodin denně... Cestou ze svého domu na pravidelný středeční fotbálek

FOTO VIKTOR KRONBAUER

**Sklepovští Sršáni ve Vávrově tribunce
před zápasem, 24. květen 2023**

FOTO VIKTOR KRONBAUER

**Nezbytné
zápasové
občerstvení**

FOTO VIKTOR
KRONBAUER

Mně jednou jakýsi psycholog dal zvláštní minerály, který mi údajně pomůžou s duševním přepětím, s fyzicko-psychickým vyčerpáním. A když jsem pak šel po branický skále, měl jsem najednou v sobě touhu z té skály skočit. Nastartovalo to ve mně cosi, co jsem neznal a co bylo děsně silný... Takže přísný odsudek vůči sebevraždám nemám.

Ale cítím, že život je dar a že by se měl zachovat až do úplného konce. I ty poslední chvíle jsou cenné. A i když člověk odchází a nemá sílu plně žít, tak aspoň dvě minuty za den možná stojí za to. Anebo i pár vteřin...

Mně takhle umírala maminka. Zažíval jsem s ní ty chvíle v hospicu, kde jsem někdy i spal. A jednou dvakrát za den přišla ona chvíle jasnozřivosti a maminka měla fantazijní představy o kosmu, o hvězdičkách. Zažívala nádherný surrealistický sny. A pak vzápětí přišly nesmírně tvrdý skutečnosti z jejího života či z historie světa.

Jsi věřící?

Určitě nás něco přesahuje, nějaká daleko větší síla, než si umíme představit. Mně bylo umožněno popsat si ji křesťanstvím. Od mala jsem chodil do kostela, který tak byl a je součástí mého života. Nedošel jsem k víře postupně, jak to řada lidí má, ale vždy jsem ji v sobě díky rodičům a prarodičům měl. Nikdy jsem nebyl nevěřící, nikdy jsem o církvi, která tomu všemu dává rámec, nepochyboval. I ta nejhorší církev je lepší než žádná.

A cynismus, o kterém jsme se bavili, tvé církvi nevádí?

My jsme evangelíci, my to máme svobodnější. Nám prošla i naše

sklepovská Bible. Myslím tím výstup, ve kterém parodujeme Rejzkovu a Justovu Katovnu – ostatně tam karikujeme i tebe a celý skeč jsme předvedli i na tvém festivalu ...příští vlna/next wave... – a rozebíráme v něm Bibli, jako by ji někdo napsal a vydal dnes poprvé a kritici se na něj vrhli. Když tu scénu sledoval v televizi náš pan farář a já pak přišel do kostela, tak mě objal a řekl: *Davide, díval jsem se, dokud nepřišla hospodyně. Pak jsem to vypnul...*

Aby Hospodin zůstal pro hospodyně neposkvřněný...

Ale studenti teologie ten skeč milovali. Bylo to pro ně svaté rouhání. Užívali si tam jemných narážek, které možná ne každému dojdou.

Co ale s těmi, kteří obdobný humor neakceptují?

Chápu, že se některé situace na jevišti – a nemyslím tím jen nás – někoho dotknou, že jsou témata, ze kterých se sranda nedělá... Ale ona to byla sranda z vykladačů Bible, nikoli z Bible...

Stejně jako u Frliče, jak kolem jeho brněnského představení Naše násilí a vaše násilí byl před časem skandál a vstoupil do toho i kardinál Duka. Frlič ale nekritizoval Krista, nýbrž jeho vykladače, naši – křesťanskou – civilizaci, která páchá zlo a nemravnosti. Vždycky je potřeba vnímat, co kdo říká, a znát kontext toho, co říká a proč.

IMPROVIZACE

Jak scénky v Besídkách Sklepa vznikaly a vznikají?

Každá nová scénka vzniká výhradně a pouze pro každoroční vánoční

Besídku a je víceméně dopředu napsaná. Teď víc než dřív. Improvizace je jenom chvilková záležitost během představení, aby nás to bavilo. Někdo samozřejmě má pevnou scénku, přijede plně připravený a improvizaci nepřipustí.

Jak to máš ty?

Potřebuju vždycky mít něco jistého, o co se můžu opřít. A jestli se pak na to nabalí třeba devadesát procent náhody, dnes už jen tak deset, tak je to už v pořádku. Ale potřebuju něco vědět dopředu.

Snad jen jednou se stalo, že jsme hráli několik představení na kolejších na Strahově, kdy jsme neměli nikdo nic připravené. Zamkli jsme tehdy diváky, aby nemohli utéct, a hrálo se. To bylo neuvěřitelné saunování, fyzický i duchovní, po kterém byl člověk tak vypocenený, až to bylo krásné. Krásný duchovní omytí.

MIMOZA

Hrál jsi nejen ve Sklepu, ale od roku 1980 s Tomášem Vorlem i v pantomimické skupině Zdeňka Běhala Mimoza...

Milan Šteindler mi nedávno vyčítal, že jsme ho tehdy do Mimozy nevzali. Ale od nás to bylo rozmarné baziliškovství. S Vorlem jsme se přihlásili na kurzy pantomimy, abychom Sklep trochu provětrali. Bylo to v zájmu našeho společného sklepáckého štěstí.

Jak takové baziliškovství vypadalo?

V den, kdy kurzy začínaly, přivezli do vinárny U lišky Bystroušky na Starém Městě burčák, což jsem si nenechal ujít, takže jsem na ně přišel asi po

dvou vypitých litrech. A Vorel měl ten den na FAMU výukovou hodinu, po níž všichni šli do Slavie, kde se taky dost unavili. Takže když jsme tam oba přišli, byli jsme dokonale nastartovaní tvořit. My si ale mysleli, že pantomima se dělá v kavárně, popíjí se tam a vymýšlejí scénky... Ono to však bylo fyzický cvičení! S tím jsme nepočítali a neměli jsme na to ani oblečení. Tak jsme se svlékli do slipů, nahatý tam lítali a stříleli po sobě. Zdeněk nás nechal a pak nám řekl: *Přijďte příště a promluvíme si.* A my nevěděli, jestli nás chce vyhodit, anebo jestli nám dovolí pokračovat. Jeho skupina se ale tehdy rozpadla, druhý zakladatel Mimozy Vladimír Gut šel na vojnu, takže za ten týden nás do Mimozy vzal. A vzniklo Košťování, Klokotání a pak Podívejte, jak se krouť, což byly všechno inscenace postavené na krátkých black-outových scénkách. A my s Vorlem překvapivě začali jezdit po republice na festivaly.

PRAŽSKÁ 5

To byl vlastně prvotní impuls ke vzniku Pražské 5. To s Mimozou se stalo v roce 1980, Pražská 5 vznikla v roce 1985 po jednom společném plesu všech spřízněných skupin v žižkovském hotelu Tichý... Hráli jsme tam tehdy i s Ninou Vangeli, ale nepřibrali jste nás...

Nevím, která akce byla první, ale ono to nijak programově nevznikalo. Lidi o sobě věděli a napojovali se na sebe. Mluvílo se o dvou tanečnicích, co používají při tanci lžice a nádoby, to byli Cabani. Objevil se Jarda Róna, který s vášní psal zvláštní básně. *Podívejte,*

jak se krouť salamandr..., to je jeho text. To se moc neví. A do toho se objevil Lumír Tuček, který studoval architekturu, odkud jsme se znali. Pozval nás do pořadu Slunečnice v Barácknické rychtě na Malé Straně. Mim Pavel Kočí tam provozoval pantomimu, jezdil na kole, běhal na běžkách a podobně, a Lumír k tomu četl své povídky. Tam jsme se protnuli.

A takových setkání byla spousta. Praha byla obrovský žároviště, na kterém jsme se potkávali. To nebyla vertikála známostí a vztahů, ale horizontála. A pak v jeden okamžik jiskry zahořely a spojily se. Tak nějak vznikla Pražská 5.

Zaskočilo nás, že jste nás neoslovili...

A do toho jste existovali vy, Studio pohybového divadla Niny Vangeli. Byli jste jiní než my. Mapovali jste cesty, kterými jsme už nemuseli chodit. A naopak. I když v té době jsme se uráželi, tak vlastně právě tím to bylo cenné. Že někdo dělá něco jiného, a ty už tou cestou nemusíš jít.

Ale to vidím až dnes. V ty éře alkoholu jsem to zas tak moc nevnímal, ani neřešil... Sedávali jsme u jednoho stolu v hospodě Na Kovárně a u jiných byly jiné party, s kterejma jsme si občas vynadali, ale vlastně jsme k sobě patřili.

Pro mě je úžasné, jak jste v Pražské 5 všichni personálně prorostli...

Jsem jediný z Pražské 5, který hrál či aspoň vystoupil ve všech pěti souborech. Ve čtyřech – Sklepu, Mimoze, R.S. Vpřed a Kolotoči – jsem normálně hrál, ale dlouho mi scházela BJ Křeč bratrů Cabanů. Až při jednom zájezdu v devadesátých letech mi nabídli, abych dělal

Sklep sobě... FOTO VIKTOR KRONBAUER

*Kousek od našeho
baráku je plácek,
kde hrajeme se
Sklepovskými
Sršány fotbal.
Už ho tam hrají
šedesát let...*

FOTO VIKTOR
KRONBAUER

*Dlouho mi trvá, než si zamotám všechna kolena, kotníky a lýtka, sevřu je
všelijakejma úchytama...* FOTO VIKTOR KRONBAUER

živý sloup, po kterém lezla Martina Riedelbauchová. Tím jsem si doplnil poslední čárku.

Jak se soubory Pražké 5 vzájemně znaly a navštěvovaly?

Tu prorostlost a propojenost řídil hlavně Václav Marhoul. To byl ten, který vše organizoval a vymýšlel. Říkal nám, *tohle bude takhle a bude to tehdy a tehdy*. A my se tím řídili. Velké zásluhy má i Čestá Suška. Právě on byl výtvarným hybatelem společných akcí.

PRAVDOLÁSKAŘEM

Na vaše Besídky na Dobešku chodil i Václav Havel...

Co vím, byl do listopadu 1989 na nás jen jednou – na Kabaretu u Staré party v Junior klubu Na Chmelnici, což bylo další centrum tehdejšího divadelního a kulturního dění. Bylo to někdy v březnu 1987 a vystoupila tam opět celá Pražská 5. Pár dnů poté se kdesi potkal s Jardou Rónou a řekl mu: *Tak jsem byl na tom vašem kabarrretu, jak ti parrrtáci tam jdou a pořřád opakujou stejnou větu. To bylo moc dlouhý...* A Jarďa Róna mu odpověděl: *Ale pane Havel, vy přece máte rád opakování*. A on: *No jo, ale u mě to opakování má smysl*. A Jarďa: *A u nás to smysl nemá. A v tom je to dál!*

Ale Havel nás měl evidentně rád a my jeho. Pozval nás i do Národního divadla, když se loučil s funkcí prezidenta. Převlékli jsme se za různé české historické osobnosti. Marhoul byl třeba za Jana Žižku a byly tam i postavy fotbalisty Rosického či hokejisty Jágra. A v tomhle přestrojení jsme říkali text Tomáše Kafky *Nebudem tu navždycky / Jágr, ba i Rosický...*

Ale o tom jsem nechtěl mluvit. Prostě vztah mezi námi a Havlem byl. No... hlavně my jsme ho milovali. A když přišla revoluce, tak bolševický herci, co hrávali tak věrohodně všechny ty tajemníky na severu, najednou začali hrát disidentskýho Havla. My jsme to ale měli vždycky naopak. A zmíněný pan Boháč, který si hodně pamatuje, si vybavil, že v Dopisech Olže je, že Havel napsal s Karlem Bryndou na vojně hru, aby se ulili. A pan Boháč šel za Havlem, aby nám tu hru dal. To už byl prezident. A Havel ji přinesl a řekl: *Vám jedinejm ji dám. Vám věřím*.

A věřil...

My jsme to hodně přepsali, protože to bylo v podstatě nehratelný. Brynda s Havlem si na té stupidní vojně dělali z lampasáků srandu, ale tak, aby ti to hned nepoznali a oni dva se bavili. Museli jsme tam dát nějakou absurditu, třeba toho anděla, aby to mělo jinej rozměr. Premiéra na Dobešce byla v den, kdy po Havlovi poprvé hodili v Bratislavě vajíčka (14. dubna 1991 – pozn. red.), takže on byl tam a na Dobešku přišla jen Olga. Po představení nám říkala: *Hra i představení se mi líbily, ale Vaška v tom nepoznávám*.

A co vám řekl Havel, když inscenaci viděl?

Já už si to přesně nepamatuju. Víím jen, že byl celej rozjásanej, ale když mu herečka Milena Dvorská řekla: *Vašku, Mlýny, to je tvoje nejlepší hra*, tak jen suše odpověděl: *No, to si nemyslím...*

A co si o té inscenaci a jejím záznamu z roku 1994, který se občas vysílá v TV, myslíš?

Podle mě se to v té době plné energie raných devadesátek šťastně potkalo.

I ten záznam je dobrej, divadlu rovnocennej. Tím, že se to občas přeneslo do přírody, je tam najednou oddechnutí. Když je televizní přenos z divadla, tak často přichází chvíle, kdy je nutný si od toho představení odpočinout, protože televize nikdy není adekvátní divadlu, divadelní atmosféra je nepřenositelná. A Ondra Trojan, který televizní verzi připravil (divadelní režíroval Jiří Fero Burda), tam těmi dotáčkami potřebnou atmosféru dostal.

DIVOKÉ DEVADESÁTKY

Můj syn, když Mlýny a vůbec tehdejší televizní produkci a diskuse první poloviny devadesátých let sledoval, bylo mu asi sedm nebo osm, jednou řekl: Běžte už s tím komunismem do prdele!

To je dobrý. Něco, co je potvrzený, s tím se, když seš mladej, nesmí souhlasit. A možná, že ty Mlýny byly opravdu i trošku blbý...

Vy jste se tehdy stali televizními hvězdami. Točili jste klipy, jezdili je natáčet až do Afriky...

Tos už nám vyčítal tehdy. No, byla devadesátá léta a všechno bylo úžasný. Takovou euforii už nezažiješ. I když záhy přišli neofašisti, pravičáci, extrémní levičáci... Vždycky nějaká blbost je. Ale téma svobody, že můžeš všechno, se nad tím furt neslo. Byla to zběsilá doba. Skvělá. I když přinesla tuneláře, vraždy... To je projev svobody. Všechno a všichni se najednou utrhlí z řetězu. Jedni kradli, jedni si dělali, co chtěli a co celej život nemohli, vydávali knihy, časopisy..., jiní jeli do Itálie a další měli nákupní košíky plný věcí

přivezených z Číny. Krásná, nádherná energie.

Tehdy jste vystupovali i s Ivanem Magorem Jirousem. Pozval jsem vás na festival ...příští vlna/next wave... do klubu Roxy a on tam se zeleným kosočtvercem na ježka strížených vlasů na jinak vyholené hlavě zpíval společně s tebou a Monikou Načevou...

Takhle jsme vystoupili asi třikrát. On tehdy jako tradičně hodně chlastal, a když jsme jej vzali do hospody pana Boháče Besídka ve Slavonicích, zařval: *Tak tady pijou ty sklepovský palice!* Já myslím, že Sklep byl pro něj nesnesitelněj...

Ale jsem s ním naprosto srovnanej a – stejně jako Havel – tu chybí. Kdo jiný dokáže jít nahej důstojnou obrazovou galerií na Pražském hradu a před obrazy starých mistrů mávat svými slipy nad hlavou?

Než uzavřeme toto téma, zeptám se na poslední věc, která se tehdy hodně řešila. Měli jste mezi sebou udavače?

Já myslím, že ne. I když složka o Sklepu se nenašla, tak to nemůžu tvrdit. David Hrbek, který udělal knížku Šumný Vávra, tak myslel, že v ní použijeme estébácký zápisy, že ji to bude kořenit. Ale to byla taková nuda, že jsme tam nedali ani jednu větu. I když na druhou stranu je to tak blbý, až je to zajímavý. Třeba tam byl mnohastránkový popis, jak mě sledujou. Navíc jsem byl sledovanej ne jako člen divadla Sklep, ale jako americkéj agent!

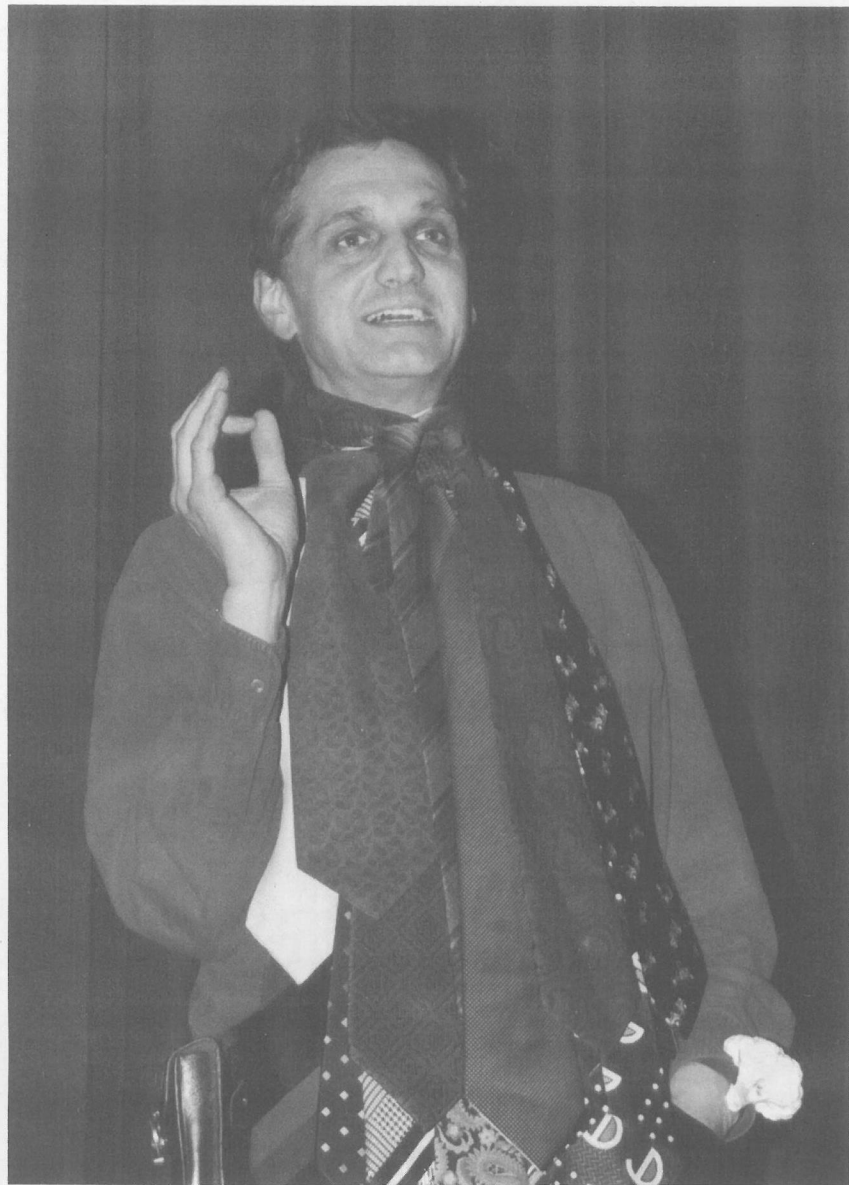
Mě totiž má teta – dnes je jí devadesát devět let a ještě loni jsme ji ze seniorského domova přivezli na moji přednášku, celý sál tleskal a ona vstala

a pokynula – brala na večírky na americkou ambasádu, tak oni mysleli, že jsem americkéj špion. Divadlo je nezajímalo, je zajímaly večírky na ambasádě. Navíc jsme jeden čas s Davidem Cajt-hamlem učili kreslit a malovat amerického vojenského atašé. A kdo byl náš největší nepřítel?! No přece americkéj vojenskéj atašé. To bylo číslo jedna a my tam chodili. Takže nás úplně nezřízeně sledovali. Já se tehdy fakt bál. Ona to není sranda, když furt za tebou v noci někdo jde, ať se hneš, kam chceš.

ŠUMNÝ BRANÍK

Scházíme se v Braníku, kousek od bývalého Branického divadla pantomimy, kde jste často vystupovali, poblíž bývalé hospody Na Kovárně, kam jste chodili, kamenem bychom dohodili do míst, kde Tomáš Vorel natáčel jeden ze svých prvních filmů *Rychlé šípy zakládají klub* (1979), kousek od kopce je Dobeška. Jak by vypadal tvůj Šumný Braník?

Jsem branický patriot, to víš. Měl jsem dokonce přednášku, která se jmenovala *Můj život na jednom kilometru čtverečném*. Do toho kilometru se vejde náš dům, kde jsem od mala bydlel a stále bydlím, branická skála, což je zvláštní přírodní útvar, který mě silně ovlivnil, vejde se tam Dobeška, kostel dole v Braníku, dvě hospody – Na Kovárně a U Báby – a nahoře plácek, kde se Sršány dodnes hrajeme každou středu fotbálek. Dnes už dědci... To mi k životu úplně stačilo a stačí doteď. Nikdy nepřišla žádná armáda, která by mě chtěla zastřelit a já musel utéct. To není v dějinách lidstva normální, aby

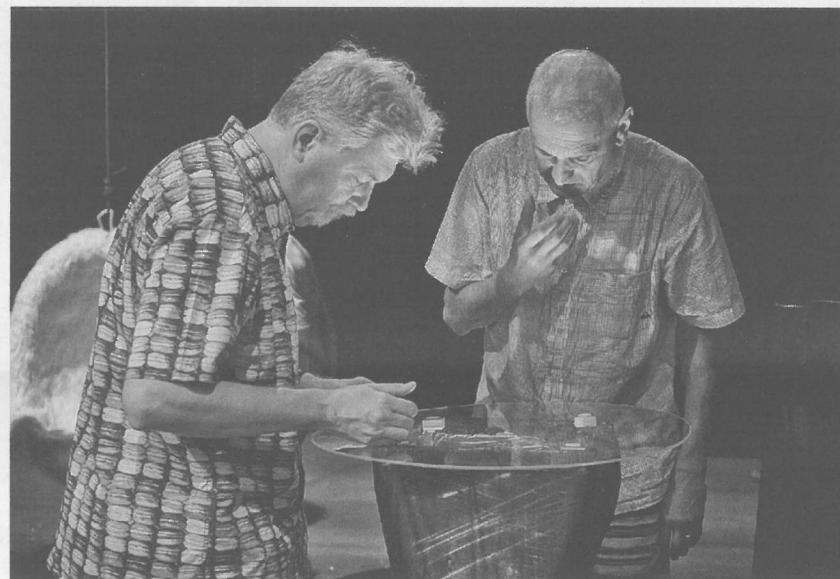
Patnáct kravat Davida Vávry
(1998) FOTO ARCHIV NAKLADATELSTVÍ
PRAŽSKÁ SCÉNA

S Petrem Čtvrtníčkem v dresu
Sklepovských Sršňů (devadesátá
léta) FOTO ARCHIV DAVIDA VÁVRY

Leninem...
(devadesátá léta)
FOTO ARCHIV
DAVIDA VÁVRY

S Radovanem
Lipusem (vlevo)
při přípravách
inscenace SIALská
trojčata v Malém
divadle DFXŠ
v Liberci (režie
Radovan Lipus,
premiéra 5. října
2018) FOTO LUKÁŠ
TROJAN

někdo žil šedesát šest let na jednom fleku a nic z válečných či politických událostí se ho v zásadě netknulo. To je zázrak.

Nejsi moc sentimentální?

Člověk, ať prožije svůj život kdekoli, začne být v určitém věku sentimentální. Tomu nezabráníš. A tam, kde svůj život prožil, to má rád, i když tam byl třeba na vojně. Vzpomínky jsou vždycky pozitivní. To blbý se zapomene, zůstane z toho jen pěna, která občas trochu pálí, ale to pozitivní, to tě drží.

Vraťme se k Braníku.

Je to skoro centrum Prahy a současně vesnice. V Praze je málo takových míst. Nový svět, Hanspaulka... Ale Hanspaulka to má jinak, je ke Hradu zezadu. My hledíme k Hradu tak, jak je ze stokoruně. Ale naše Hradčany jsou zlíchovskej kostelíček svatého Filipa a Jakuba. My máme malý měřítko, všechno je tady zmenšený, všechno je akorát. Navíc podle pověstí jsou naproti přes řeku Dívčí hrady a všude v těch pověstech je, že se z Vyšehradu dívali, jak tam ženy svůj hrad staví. Ale z Vyšehradu ta místa nejsou až tak vidět. Tím Vyšehradem je Dobeška, odtud jsou Dívčí hrady vidět dobře. Řada hledačů s proutkama cítí na Dobešce silnější vjemy než na Vyšehradě. Takže my jsme skrytý Vyšehrad, my máme to skrytý tajemství, náš kopec není a doufám nebude – v části skály – nikdy zastavěnej. Je na něm jen borovej les a náletový akáty.

UZLOVÉ BODY

Takže Dobeška je pro tebe bájemí opředěný Vyšehrad?

Dobeška, Dívčí hrady a Vyšehrad, to jsou naše lokální báje. Ale stala se tu další významná historická událost...

Jaká?

U nás v baráku vzniklo divadlo Sklep! A kousek od našeho domu můj tatínek, architekt, v Akci Z zadarmo naprojektoval Dobešku a já ji po nějakých čtyřiceti letech architektonicky zrekonstruoval. Pokračoval jsem v tom, co on naznačil. Tatínek byl okouzleney Expem 58, bruselským stylem, architekturou optimistických, poetických, pastelových tónů. A právě tak jsme tu budovu a její interiéry dokončili.

A kousek od našeho baráku je plácek, kde hrajeme se Sklepovskými Sršány fotbal. Už ho tam hrají šedesát let, i když zdraví nám říká, abychom toho nechali. Dlouho mi trvá, než si zamotám všechna kolena, kotníky a lýtky, sevru je všelijakejma úchyty. Ale pro nás všechny je to obrovská radost.

A kousek dál na Dobešce je bar a člověk může, co nestihne na hřišti, dořít tam. Zemi zastavit a vzápětí ji zase roztočit. Tam vznikají ta největší moudra, která bych charakterizoval výrokem našeho kolegy pana Korbela: *Vím o tom hovno, ale je to takhle*. To je základ sršánský moudrosti.

A dole pod skálou je evangelický kostel...

Pro mě to není jen orientační bod, který vidí každý, kdo jede po nábřeží, ale sídlí v něm výklad toho, co cítím. Je to místo, kde jsem byl pokřtěnej, komfirnovanej, složil tam skautský slib, měli jsme tam svatbu, křtiny čtyř dětí. Dostavba toho kostela je moje první realizace a je tam i moje zatím poslední

realizace, přístavba s názvem – pro mě trochu nepochopitelným, když jde o dřevěnou stavbu – Even, což je svatý kámen. Takže to je další důležitý místo šumného Braníka.

A co hospody?

Ty pro můj rozvoj měly stejný náboj jako Dobeška. Tam všechno vznikalo.

Ale o tom jsme se už bavili. Co ale nejvíc obdivuju, je to, že Dobeška je vilová čtvrť založená na začátku dvacátého století. Docela osvětleně. To sem v roce 1914 přišel stavitel Václav Šindelář a věděl, že se po Praze do té doby stavělo ad hoc, jak si kdo přál. Ale on řekl: *Ne ne, tady se bude stavět tak, že každé bude muset mít architektonický projekt, tady budou platit pravidla*. A díky tomu Dobešku architektonicky pojmenoval. Bylo to takový eklektický stavebnictví, neoromantizující vily, které mají tympanony, šambrány kolem oken, vždy originálně řešený vstup. Kdysi mi to přišlo jako banální architektura, ale teď ji obdivuju. Architektura celé čtvrti je tak silná, že ji nikdo nevymaže. Rekonstruuje se barák a oni nechají všechno, jak bylo. Každý dům je přesně definovaný. Má arkýř a nedá se rozšířit. Buď se vezme celý dům a posune se o šest metrů, ale ve stejné formě, nebo se z osmdesáti procent opraví, ale stejně všechno zůstane v řádu, jak jej kdysi navrhl a prosadil Šindelář. On vlastně popsal charakteristiku Dobešky, která díky tomu, že má silný řád, unese všechno. Jako třeba Ořechovka. Ta je taky přesně definovaná a unese jakoukoli dostavbu, protože vnitřní pnutí je daný. Je to čtverečková síť, do které můžeš postavit i tři parníky.

RODNÝ DŮM

Dům, ve kterém jsi vyrůstal a žiješ, tedy vznikl ve dvacátých letech?

Stavěl jej můj prastrýc, který absolvoval ČVUT, obor stavitelství. Nebyl architekt, byl stavitel. Když dostal diplom, nakreslil náš dům na dvě A4, jak se tehdy dělalo. Na jednom papíru byly půdorysy, na druhém fasády a sklopený řez. To se dalo stavební firmě, k tomu další A4 s kolkem a byl z toho výborný barák. Dneska máme třicet pět centimetrů různých složek projektové dokumentace a ty domy nejsou zdaleka tak kvalitní.

Jak ten váš vypadá?

Je to otevřený sdílený dům pro tři generace, který má společné schodiště. Díky tomu – či kvůli tomu, jak to bereš – společnému schodišti, do kterého je většina pokojů orientovaná, musejí obyvatelé toho domu žít v podstatě ve společné domácnosti, což se dělo téměř sto let. Ale našim dětem už to nevyhovuje. Všichni o sobě vědí, každý třísknutí dveří je slyšet a oni v takovém světě už nechťejí žít. Čili asi dojde k nějakému přerozdělení, i když to jde hrozně těžko, protože hala, která jde přes dvě patra a nahore má ochoz, se strašně špatně příčkami dělí.

Ty jsi do vašeho domu jako architekt zasahoval?

Probouřal jsem jednu zeď a udělal v ní dveře. Ale po pěti letech jsem zjistil, že to byl zbytečnej zásah, že ten dům byl dobře udělanej. Počítal s tím, jaký prostory člověk potřebuje, že v podstatě nezabýdl víc než dvacet pět metrů plochy, se společnými prostory třeba čtyřicet. A tak ten dům velmi dobře funguje.

Já teď myslím spíš podzemní části, kde vzniklo divadlo Sklep.

Je to tam furt stejný. Stojí tam kredenc, na které se hrálo, a v té kredenci je ovládací panel, v něm starý vypínač a kolem reflektory, které Zdeněk Karas udělal ze starých krabic od sunaru a od lahůdkových párků. A stále fungují! Akorát je to teď plně zastavěný, protože tam schraňuju svoje obrazy. Na skle-páckém pódiu leží několik vrstev mého obrazového díla. Malování a kreslení mi v posledních letech přináší velkou radost.

VYHAZOVAČI A HROMADIČI

Zmínil jsi své děti. Rozdupou ty reflektory, až budeš se svou ženou v hospicu?

Asi to vyházej. Ale třeba jim to bude líto. Vždycky je v rodině vyhazovač i hromadič. I když ty moje děti jsou spíš vyhazovači. Ale je tam jeden polohromadič. Ten si to možná nechá.

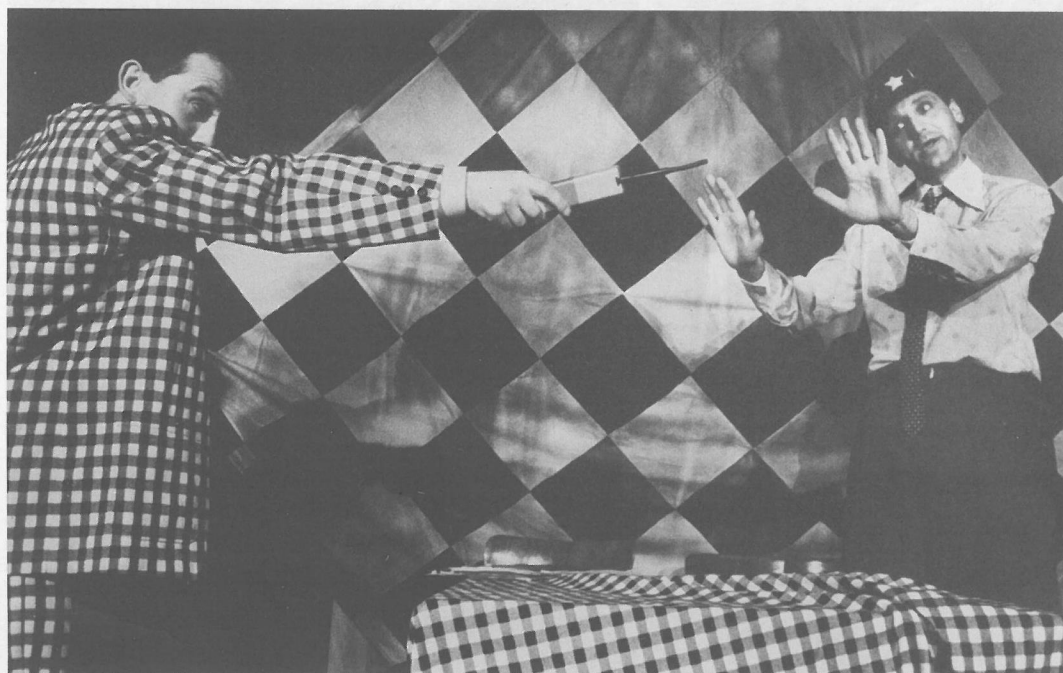
Se svou ženou Hanou, se kterou se znáš už od gymnázia, kde jste byli spolužáci, máte čtyři děti, dvě z nich adoptované...

Jo, máme smíšenou čtyřhru. My ale naštěstí nemusíme jako Tereza Boučková psát o nich romány, my jsme šťastní. Měli jsme boží požehnání, všechny děti jsou zdravé, se všemi jsme měli konflikty velikosti konfliktů všech normálních rodin. S pubertou pominuly.

Proč jste se rozhodli pro adopci?

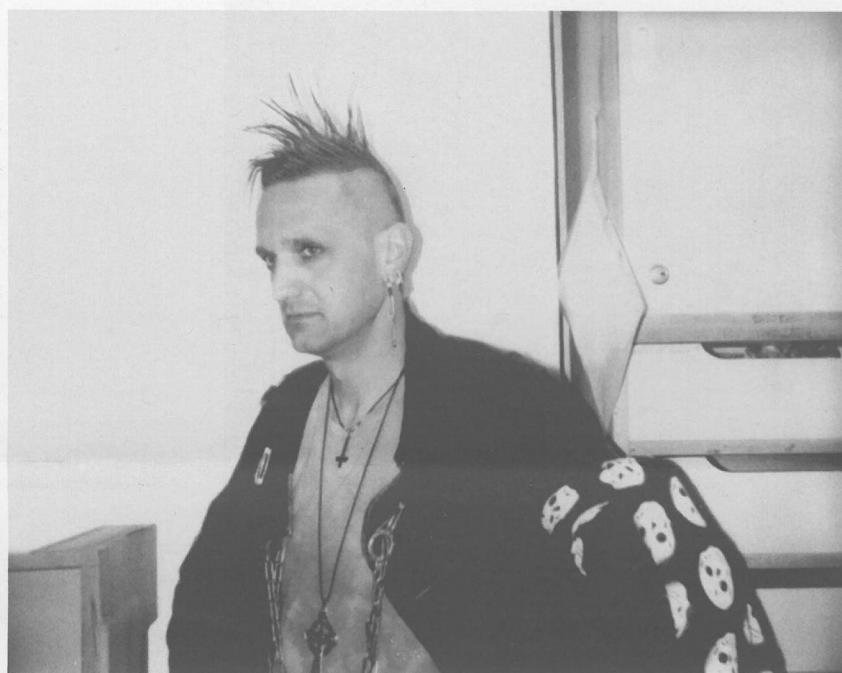
Vypadalo to, že děti nebudeme mít. Ale pak se to nějak zlomilo. Když jsme z těch dvou adoptovaných dětí už nemohli a byli jsme úplně vyčerpaný, tak Pánbů nám nadělil hned dvě po

David Vávra a Otakáro Maria Schmidt
v – pro fotografa inscenované – scéně
Pistolníci z inscenace divadla Mimoza
Podívejte, jak se kroutí! (1982–1983)
FOTO PETER ŽUPNÍK

Vše nechte na svých místech!... Jiří
Fero Burda a David Vávra ve společném
projektu divadla Sklep a R.S. Vpřed 4 esa
české identity a žolík navrch (režie Lumír
Tuček, premiéra 30. ledna 1993 v Kostel-
ci nad Orlicí) FOTO ARCHIV R.S. VPŘED

První pokus
o skečový pořad
à la Monty
Pythonův Létařící
cirkus... Punkáč
v pětidílném
půlhodinovém
televizním pořadu
ČT Tuzemský
konzumní (režie
Boro Radojčić,
1993) FOTO ARCHIV
DAVIDA VÁVRY

S Evou Holubovou (Rtuť) jako těkající Draslík v inscenaci
Divadla Sklep Chemikál (premiéra 11. listopadu 1980 v Klubu
chemiků, VŠCHT Pardubice) FOTO ARCHIV DAVIDA VÁVRY

sobě, abychom byli vyčerpaný ještě víc. Ale bylo to úžasný. Dnes je všem kolem třicet a každý našel dobrou cestu v životě a vykonává zajímavý povolání.

BRATRSTVO KOČÍČÍ PRACKY

Ještě jedna ikona je s vámi spjata. Jaroslav Foglar a jeho Rychlé šípy. V roce 1979 natočil Tomáš Vorel na jejich základě krátký film a v roce 1987 a pak v roce 1998 jste se s ním osobně setkali a připravili mu večery k osmdesátým, respektive devadesátým narozeninám.

Ve Vorlově filmu jsem nehrál. Byl to ještě předfamáckej Tomášův snímek, kde vystupovali jen Rychlé šípy. Ale já mohl hrát jen Dlouhého Bidla z Bratrstva kočíčích pracky, což se uskutecnilo až na těch večerech na Dobešce a v Lucerně. Oba dali dohromady Tomáš s Václavem Marhoulem. Přichystali jsme pro tu příležitost několik komiksových příběhů z Rychlých šípů. Samozřejmě brutálně zpracovaných. Rychlé šípy, to byli – Rychlonožka Václav Marhoul, Ondra Hamáček a pak Fáša Váša byli Jarka Metelka, Vorel byl Mírek Dušín, Červenáček byl Jakub Cajthaml a Jindra Hojer byl Radek Dočekal. Co se týká dalších z Bratrstva, tak Aleš Najbrt byl Bohouš a Štětináč byl Otakáro štětináč Schmidt, dneska Mário. A Eva Holubová byla Haha Bibi. Hráli jsme různé scénky, třeba jak Bratrstvo chce Rychlé šípy uspat čajem, anebo jak se s nimi potkalo u ohrady. Mimo to jsem měl ještě jednu scénku, kdy jsem ztvárňoval Maxmiliána Drápa. Byl jsem schovanej v kabátě, na hlavě jsem měl lebku, která z toho kabátu

nahoře vykukovala, a v ruce jsem měl velkou kost místo ruky. Ale když jsme to na Dobešce hráli, tak jsem na tu scénku nějak zapomněl. A po představení pan Foglar smutně říkal: *Na zkoušce jsem viděl tak krásného Maxmiliána Drápa, ale na pódiu nebyl...* Když pak měl v Lucerně devadesátiny, tak jsem mu ten dluh splatil.

Jaroslav Foglar formoval mnoho generací.

Pro nás to byl jeden ze základních kamenů našeho dětství a naší mluvy. Jeho *Pes je otráven, cesta je volná*, používáme doma často. Nevím, co jiného tak vstoupilo do sklepáckého života a stylu hraní i mluvení než Rychlé šípy. Na nich jsme vyrostli. Byl v tom obdiv a současně ironie. Mírek Dušín neřekl jediný sprostý slovo, ale když jsme šli coby Bratrstvo kočíčích pracky v jedné scéně společně na výlet, tak Rychlý šípy byly sprostý a šli do hospody, zatímco Bratrstvo se chovalo vzorně a chtělo po skautsku soutěžit a získávat bobříky.

OTISKY

Co tě v životě nejvíc formovalo?

Naše zahrada. Když jsem byl malej, byla o tři zahrady větší, než je teď, kdy ji v šedesátých letech byl otec donucen – jedinec nemohl vlastnit větší zahradu než, tuším, čtyři sta plošných metrů – prodat a teď tam stojí další baráky. Tehdy tam byly kouty, kam nikdo za celý rok nepřišel. A já v tom věku kolem čtyř pěti let jsem v ní měl místa, která byla jenom moje. Celý svět byl pro mě smrsknutej do té obří zahrady. Já nemusel nikam jezdit,

protože tam jsem zažil všechno – dobrodružství, tajemství, strachy, napětí. A tím, jak jsem byl jedináček – k své nevlastní sestře, dnes scénografce Kateřině Štefkové, jsem přišel až někdy ve dvaceti –, tak jsem si vystačil sám.

A co divadlo?

Od nějakých dvanácti let jsem chodil do divadla s mojí maminkou. Hlavně na Cimrmany, na Ctibora Turbu a do Činoheráku. Tam jsem viděl všechny inscenace Smočka, tam jsem poprvé viděl Vodňanského a Skoumala. A tak se do mě otiskly tři zásadní divadelní vlivy – Cimrmani, Turba a Vodňanský se Skoumalem.

Jak se to projevovalo?

O všem, co jsem viděl, jsem tehdy vyprávěl Milanovi Šteindlerovi a on to svým neutuchajícím darem komičnosti převáděl do našich scének. Nejprve o přestávkách ve škole, pak u nás ve sklepě a pak i v inscenacích a scénkách Sklepa až dodnes. On tehdy uměl naprosto originálně, geniálně předvádět, co jsem mu ze svých zážitků s maminkou reprodukoval, aniž by to znal. A tak jsme pomalu vykrádali naše idoly, až jsme vytvořili vlastní jazyk divadla Sklep. Hráli jsme jako Cimrmani a četli a říkali své texty jako Štibich u Vodňanského se Skoumalem. A během našeho prvního představení ve čtrnácti letech jsme váhali, zda máme při přikládání do kamen být nazí jako Turba ve své inscenaci Turba tacet. Tenkrát jsme se nesvlíkli a asi to bylo vzhledem ke stejné starým spolužačkám dobře.

Cimrmani, Turba, Vodňanský se Skoumalem... Silná sestava.

To jsou naše vzory a zdroje, které jsme ale později opustili, protože jsme

si skrz ně našli sebe sama, svou poetiku a přístup. Ale oni nás inspirovali a některé Vodňanského a Cimrmanů texty umím dodnes. *Sesličku si nastavíme, na lišku se připravíme, už aby tu sakra byl. Jdu vás, pane Šmíde, změřit, ani se mi nechce věřit, jak jste milý, jak jste čilý. Nejdřív vezmu míru sáčka, posaďte se, pohovte se, to bude hned, to je hračka...* Všechno, co takhle umíš říct, se ti někam propíše a je to v tobě napořád.

Když ti to teď říkám tak rytmicky, tak to je asi dědictví Lumíra Tučka, na kterého v posledních týdnech často myslím, protože na tom není dobře. Napsal jsem o něm i jeden verš: *Když černoši nevěděli, jak se dělá rap, zavolali do Evropy, Lumír na rap dřep.*

PO STOPÁCH HISTORIE

Co dalšího na tebe mělo vliv?

Jako dítě jsem hodně četl a dodnes čtu. Jako první, ještě na prvním stupni základní školy, samozřejmě Trnkovu Zahradu. To byla přímá inspirace, tou se mé vnímání naší zahrady prohloubilo. Ale měl jsem rád i Alenku v říši divů či Aškenazyho Praštěný pohádky. Ve mně byl už odmala nějaký absurdní svět, už tehdy jsem tak trochu žil mimo realitu a mám to štěstí si ten pocit uchovávat. Později jsem četl mayovky, Rychlé šípy, ale s velkou chutí taky Ivana Vyskočila... Dnes jsou to hlavně knihy o historii a o architektuře. A jsem nekritický obdivovatel Jaroslava Rudiše. Jednou nás vzal po stopách svých knih a tam, kde se odehrávají, z nich četl úryvky. Nádhernej vejlet po stopách literatury a historie.

Po listopadu jsi jako architekt navrhl řadu divadel a divadelních interiérů. Akropolis, Dobešku, Švan-dovo divadlo, MD Kladno, divadelní sál Městské knihovny v Hradci Králové... Navíc jsi navrhoval divadlo Alfred ve dvoře, ale ten návrh se bohužel nerealizoval...

Turba mi řekl, že chce dřevěnou boudu ve stylu obdobných pražských divadel přelomu devatenáctého a dvacátého století. Tak jsme ji s Julií Schulzovou navrhli, ale neprošlo to kvůli požárníkům. Pak jsme se neshodli. Já řekl, že bychom tu stavbu mohli realizovat z vlnitého plechu, což je obdobný materiál. Dřív byly divadelní boudy dřevěné, později se dělaly plechové. Ale jemu se to příkrě nelíbilo, pohádali jsme se a on oslovil autorskou dvojici Jindřicha Smetanu a Tomáše Kulíka, se kterou spolupracoval už při vzniku Studia Kaple v Nečtinách. A vznikl betonovej fotoaparát do země.

Srovnali jste si to už mezi sebou?

S Turbou už máme všechno zapomenuté a je to v pořádku. On byl ten člověk, který mi poprvé ukázal – podobně jako Kaplický v architektuře –, že můžu překračovat hranice. Turba byl jednou z osobností, která mi dala odvahu s improvizací veřejně vystupovat. S Fášou Vášou jsme k němu jezdili a u něj v Manětíně zkoušeli. Vžil do mě odvahu bejt na jevišti svobodnej.

TO JE KONEC DIVADLAIII

Slyšel jsem, že jsi koncem osmdesátých let na oficiální divadelní přehlídce v Hradci Králové rozbíjel

Tady to začalo...
Legendární okno
do sklepa, ve
kterém vzniklo
divadlo Sklep
FOTO VIKTOR
KRONBAUER

*Jsem naplněný radostí a v současné
době i hrdý na naši politickou
reprezentaci...* David Vávra na zahradě
svého domu FOTO VIKTOR KRONBAUER

**Tak loučím se
s vámi ze zatím
prázdné pláže,
vždyť každý nový
okamžik ten
minulý trochu
maže... Pláž,
obraz Davida
Vávry z jara
tohoto roku**

kladivem auta... To bych do tebe nikdy neřekl. Co to bylo za performanci?

To nebyla auta. Bylo to v roce 1988 a to představení – dnes by se řeklo performance – se jmenovalo Divadlo Turbína a hráli jsme je na jevišti dnešního Klicperova divadla, tehdy Divadla Vítězného února. Od té doby se už nikdy neopakovalo. Vystupoval jsem v tom s Petrem Fejkem, po listopadu šéfem pražského rockového klubu Belmondo, to je sál, kde je dnes Venuše ve Švehlovce, a poté ředitelem pražské ZOO. On byl tehdy členem Křeče a vedle toho byl součástí našeho literárního sdružení Kvašňák.

Jak vaše akce vypadala?

Na jeviště jsme nanosili různé industriální předměty, plechy, kanalizační roury, lžici od bagru a podobně, a dohodli se, že Petr bude celej stříbrnej, já celej červenej – obličej, boty, kalhoty, košile... – a mezi námi bude chodit Lenka Vychodilová, nahá v igelitových šatech. V ruce bude mít svítící meč vyrobený ze zářivky a kobercové roury, tím ukáže na nějaký z těch předmětů, a my jej budeme rozbíjet.

Nejdřív přišly na řadu drobný předměty, pak betonový skruže, ty jsme těmi obrovskými, těžkými kladivy snadno rozdrtili na padrt, pak ta lopata

z bagru, kterou jsme teda nerozbili, to nešlo. Šlo o takový destruktivní industriální divadlo. Doprovázel nás orchestr Mojžíra Pukla, který napsal jakousi surrealistickou hudbu. V podstatě tloukli do různých kovových předmětů. Skončilo to tak, že Fejk se rozeběhl a saltem skočil do orchestřiště. K tomu zněla reprodukováná nahrávka písně Sagvana Tofiho, ve které se zpívalo *Zůstaňte věrní svým ideám...*

To asi byl skandál...

Tenkrát poprvé od roku 1970 pozvali na divadelní přehlídku jako hosty Otomara Krejču a Karla Krause, kteří demonstrativně odešli, zhnusený, kam se divadlo za dobu, co nemohli, dostalo. A na diskusi pak říkali: *Tak tahle cesta rozhodně ne. To je konec divadla!!!* Pro nás to byla výzva, protože tím pádem my jsme byli začátek.

Udělal bys takovou akci i dnes?

Mě už teď boření tolik nezajímá. Člověk boří, když je mladej. Ke stáru má rád spíš řád a hledá to, co je pěkný. Když je někde blbej barák, tak se dívám po tom lepším. Zlobou a vztekem už se zabývat nechci. Proč lidi u nás ničeji krajinu, když třeba v Itálii je vesnice harmonická, to at si řeší jiní. Já se chci dívat na to pěkný. Na dobrou barák, co někde stojí, na opravenou fasádu, továrnu, hřiště... Teď jsem sem přijel na kole a ty cyklostezky, které se

rozšířily z Braníka až do centra, z toho jsem nadšený. To je projev svobodného města.

ČAS PRÁZDNIN

Náš rozhovor vychází těsně před prázdninami. Kam se chystáš, kam rád jezdíš? Nebo stále zůstáváš zavřený na zahradě u svého domu?

Můj přítel Tomáš Kafka mi nedávno řekl, že jsem otrokem svých tradic. Tudíž to, kam bych chtěl jet na prázdniny, není až tak příznačná otázka, protože na prázdniny jezdím každoročně na úplně stejná místa.

A to?

Začátek července travíme právě s Tomášem Kafkou u nás na chalupě ve Štítném, plovoucí čas nicnedělání na pozadí většinou fotbalového šampionátu nebo Wimbledonu nebo nějaké jiné sportovní akce. Už to, že z té vesnice je Tomáš Štítný ze Štítného, mi stačilo, abych tady chalupu kdysi koupil. Vlastně to rozhodlo, i když středověká duchovnost Tomáše Štítného z těch míst vyvanula a snad nikdo z domácích ji tam nevnímá. Když jsem na jednom setkání k výročí obce četl svou dvoustránkovou báseň o Tomáši Štítném, tak mě myslím vůbec nikdo neposlouchal a na konci mi tehdejší starostka řekla: *Děkujeme*

za příliš dlouhý příspěvek našemu chalupáři...

Pak je čas vody, kdy jezdíme s roční pravidelností tři řeky, které se stále střídají – Ohře, Lužnice a Otava. Dřív to byla Vltava, ale tu jsme zaměnili za Ohři, protože na Vltavě už nebyla šance vstoupit do řeky, jaký je tam peloton lodí. Navíc horní úsek je komplikovaně omezovanej.

No a v půli prázdnin jezdím s dvěma kamarády-architektky už čtyřicet jedna let na kola. Putujeme po architektonických památkách v Čechách, někdy zajedeme do Německa, do Polska, občas i na Slovensko a do Maďarska.

Pak je čas na drobné domácí přemkopolahovské kutilské práce, a nakonec odjíždíme s rodinou do Chorvatska, což je další letitá tradice. Napsal jsem o tom knížku *Jedeme k moři*, která je o tom, že člověk nemá stoosmdesátikilometrovou rychlostí proletět celou cestu, ale že se má zastavit v Brně, pak ve Vídni, v Bosně, v Sarajevu, v Srbsku, že cesta je tím cílem. Člověku přináší krásné, pokaždé jiné zážitky. A po ní následuje slastný odpočinek na pláži, kde máme zase stejnej rytmus včetně scrabblového turnaje.

Takže v létě vstupuju do stále stejné a známé vody. Pokud cestuju jinak, tak zásadně mimo čas prázdnin, Vánoc nebo Velikonoc. To jsou výsostná území soukromí, klidu a tradic.

TAK LOUČÍM SE S VÁMI

Jak vnímáš současnou dobu jako občan a jako architekt?

Já jsem vlastně nadšený. Vidím pozitivní kroky, které se za posledních třicet tři let udály, vidím, jak se proměnily české města, jak se víc dbá nejen na jedince, kteří jsou na okraji nebo v jiné skupině, ale jak se integrují do společnosti. Města se vylepšují, jsou víc demokratická a otevřená všem, lidi na vozíku se ledaskam dostanou. Samozřejmě by se dalo najít tisíce příkladů, jak to nejde, ale daleko víc je toho lepšího, než jaké to bylo za bolševismu. Takže jsem naplněný radostí a v současné době i hrdý na naši politickou reprezentaci.

Začínali jsme tématem smrti...

Na smrt se nenachystáš, o té nic nevíš. Připouštím si, že je a že se mi teď v hlavě objevuje. Skoro denně si něco maluju nebo kreslím a zrovna včera jsem dokončil kresbu ještě z Chorvatska a napsal k ní text, kterým bychom mohli naše setkání ukončit: *Tak loučím se s vámi ze zatím prázdné pláže, vždyť každý nový okamžik ten minulý trochu maže, musíme si říct s věcným rozumem, to děti tu budou, až tu nebudem. Uzavřený kruh člověka se zemí se váže.*